

شناخت اهداف و نحوه اداره دویچه وله، رسانه بین المللی آلمان

کشورهای جهان سوم و عمدتاً آفریقایی و نوین کردن تلویزیون این قبیل کشورها مطابق و همسو با کشور آلمان یکی از اهداف این رسانه است. این رسانه برای مطلوب تر شدن اجرای برنامه ها سعی کرده است که از نیروهای هر کشور برای تهیه برنامه به زبان و لهجه همان کشور استفاده کند. طبیعتاً تأثیر این کار به مراتب بیش از آن است که مثلاً یک آلمانی برنامه ای را اجرا کند هر چند هم به زبان یک کشور مسلط باشد. برای اغلب کشورهای آفریقایی و عربی دقیقاً به همین شکل عمل می شود. رئیس سابق گروه فارسی به نام نادر کرانکه (آلمانی) با لهجه تهرانی و بسیار فصیح و روان فارسی صحبت می کند. این رسانه بیش از ۱۷۰۰ کارمند از ۷۰ ملیت دارد و رادیو

رادیو دویچه وله در سال ۱۹۵۳ در شهر کلن تأسیس شد. این رسانه که عموماً اهداف برون مرزی آلمان را دنبال می کند در داخل کشور شنونده و بیننده قابل ملاحظه ای ندارد. یکی از اهداف این رسانه معرفی و توجیه سیاست دولت آلمان و نظام حاکم بر این کشور در سراسر جهان است. تا سال ۱۹۹۵ این رسانه تنها شامل فرستنده رادیویی بود که با موج کوتاه در سراسر جهان برنامه پخش می کرد، البته صدای دویچه وله در داخل آلمان شنیده نمی شود. در طرح توسعه این رسانه فرستنده تلویزیونی نیز به آن افزوده شد که به زبان های آلمانی، انگلیسی و اسپانیولی برنامه دارد و در داخل آلمان تنها از طریق ماهواره دریافت شدنی است. آموزش کارکنان تلویزیونی برای

دویچه‌وله به ۳۱ زبان در سراسر دنیا برنامه اجرا می‌کند. تلویزیون دویچه‌وله نیز به زبان‌های آلمانی، انگلیسی و اسپانیولی به صورت شبکه ماهواره‌ای بین‌المللی برنامه دارد. استودیوهای تلویزیون این رسانه در شهرهای بن، برلین، واشنگتن، مسکو و بروکسل است.

اکنون ترجمه مقاله روزنامه فرانکفورتر آلمگماینه^۱ با عنوان «آیا دویچه‌وله سخنگوی دولت خواهد شد» که نحوه اداره و خط‌مشی این رسانه بین‌المللی و فعالیت‌های برون مرزی آن را تحلیل کرده است، برای اطلاع عرضه می‌شود.

نویسنده معتقد است* از دوران صدارت کنراد آدنauer مشخص شده است که سیاست عبارت از هنر فراموشی رویدادهای دیروز و ستایش کردن جلال و شکوه فرداست. هم‌چنین می‌دانیم که سیاستمداران آن‌گاه که از موقعیت نیمکت‌نشینی اپوزیسیون خارج می‌شوند و به مسند راحت حکومت نقل مکان می‌کنند، رنج نداشتن حافظه را تحمل می‌کنند. در این دوران رادیو دویچه‌وله با وضعیت بسیار دشواری روبرو شده است. از زمان آقای مایکل ناومن که مشاور صدراعظم در امور فرهنگی و رسانه‌ای شد، این رسانه مأمور شد که به صورت بنگاه سخن‌پراکنی بین‌المللی درآید.

دولت مصمم است و می‌خواهد که این کار به نحو احسن انجام گیرد. اما متأسفانه یک پنجم بودجه این رسانه قطع شده است. مخالفان دولت در مجلس می‌گویند این رسانه نباید دولتی شود.

یک مدرک از دفتر آقای ناومن نشان می‌دهد که این کار در دست اجرا است، «دویچه‌وله» هم اکنون برنامه کاری‌اش را از دولت می‌گیرد و خصوصاً از وزارت امور خارجه. در سند یاد شده آمده است: گسترش ارتباطات برنامه‌های این رادیو در جهت اهداف سیاست خارجی دولت آلمان و کمک به توسعه جهانی است. این روند طبیعی و استاندارد رسانه‌های بین‌المللی دیگر نیز هست. این گونه مسائل استقلال واقعی خبرنگاری را به مخاطره و تعویق می‌اندازد. خطوط کلی کار با توجه به موضوع‌های منطقه‌ای و اهداف مشخص شکل می‌گیرد. در گذشته این رادیو بین‌المللی هرگز بدین سان نزدیک به سیاست خارجی آلمان نبوده است. در سال ۱۹۹۴ «گوتتر فیهونگن» مدیر رادیو و از حزب سوسیال دموکرات و یکی از اعضای پارلمان بود. وی درباره اصلاح قانون اداره دویچه‌وله بحث می‌کرد. فیهونگن در آن زمان گفت: «این باید روشن باشد که دویچه‌وله یک ایستگاه

استفاده خارجی‌ان و نیز برنامه‌های فرهنگی برای تبعیدی‌ها و نیز جهانگردان آلمانی در خارج تدارک ببیند. این اصلاحات و تلاش‌ها به کوشش شخص کوری می‌ماند که می‌خواهد رنگ را توصیف کند. این کارها حقیقتاً بسیار کم‌تر از آن است که دویچه‌وله بایستی به دنبال اجرای آن باشد. این رادیو با ۳۱ زبان در سراسر دنیا یک رادیوی موفق است. تلویزیون این رسانه نیز به زبان آلمانی و انگلیسی و اسپانیولی برنامه اجرا می‌کند. دویچه‌وله اولین ایستگاه رادیویی کشور بود اما برای برنامه‌ریزان دولت نماینده رسانه‌های کشور به حساب نمی‌آید. بنابراین این غیر منتظره نبود که این رادیو که در شهر کلن مستقر است، گزارش انتقادی از طرح مزبور را با روزنامه فرانکفورتر آلگماینه در میان گذارد. این گزارش می‌گوید که دویچه‌وله با رادیوهای داخل کشور و ایستگاه‌های تلویزیون سال‌هاست که همکاری می‌کند.

این همکاری پیروز نبوده است زیرا تلویزیون‌های ARD و ZDF که رسانه‌های عمومی آلمان هستند، رشد فزاینده دارند. این دو تلویزیون ترجیح داده‌اند که از دویچه‌وله برای تهیه گزارش‌های خبری پول دریافت کنند. این در حالی است که بودجه سالانه این دو رسانه بیش از ۱۱ میلیارد مارک برابر با پنج میلیارد دلار

رادیویی است اما یک سازمان دولتی نیست. در این شکی نیست که یک رادیوی بین‌المللی بایستی یک رادیوی آزاد باشد و نباید اجازه دهیم که دولت حاکم با قیومیت خویش بر یک رسانه بین‌المللی تأثیر بگذارد.

فرونکن در سال‌های ۱۹۹۱ تا آوریل ۱۹۹۴ که دولت می‌خواست قانونی را به تصویب برساند که براساس آن رادیو تأمین‌کننده منافع خارجی دولت آلمان باشد، معتقد بود که سرانجام به ناچار این حرکت دولت به سوی خود سانسوری به پیش خواهد رفت و این در حقیقت خلاف قانون اساسی است.^۲

وقتی که قانون جدید بر دویچه‌وله حکمفرما شد (در اکتبر سال ۱۹۹۷) درباره اداره این رسانه بار دیگر بحث و بررسی و گفته شد که ایستگاه رادیو نباید رادیوی اختصاصی آقای کهل و کینکل شود که این رسانه را سلطنتی کرده‌اند و از این که رادیو به صورت روابط عمومی بخش صادرات صنعتی آلمان شود بایستی اجتناب کرد. آن دوران بنا دوره کنونی متفاوت بود. امروز به جایی رسیده‌ایم که برنامه‌های رادیو در راه رسیدن به اهداف سیاست خارجی آلمان و اجرای برنامه کمک به توسعه جهانی است. دولت تصمیم گرفت تا برای اصلاح امور برنامه‌های متنوعی به زبان انگلیسی برای

است. اما بودجه دویچه‌وله کم‌تر از ۶۰۰ میلیون مارک در سال است. یک برنامه خوب و یا یک طرح خوب را پیوسته دو طرف تهیه می‌کنند. آنچه دویچه‌وله تولید می‌کند ARD و ZDF طراحی می‌کنند. این دو رسانه نگران هستند که از این محل نمی‌توانند منافع مادی کسب کنند.

دتیروای ریش رئیس دویچه‌وله پیشنهاد می‌کند که می‌توان وضعیت این رسانه بین‌المللی را با برقراری نظام پولی کردن تلویزیون بهتر کرد، اما این پیشنهاد با نظام کنونی منطبق نیست که بینندگان عملاً مجبور به پرداخت پول برای دیدن برنامه‌ها هستند. ARD و ZDF فاصله خود را با دویچه‌وله حفظ می‌کنند. آن‌ها دیده‌اند که چگونه بودجه دویچه‌وله با یک نیش قلم یک پنجم کاهش یافته است. دولت عملاً این گام را در راه نفوذ بیشتر در یک رسانه به صورت تمرین برداشته است. این گام شاید گام‌های همانندی را نیز به دنبال داشته باشد. این سؤال مطرح می‌شود که آیا دویچه‌وله به

عنوان یک سازمان پوششی دولت و به همین صورت خواهد شد که خودش نیز حدس می‌زند؟

• ماده پنج قانون اساسی جمهوری فدرال آلمان تصریح می‌کند که هر کس حق دارد عقاید و نظریات خود را از طریق گفتار و نوشتار و تصویر، آزادانه بیان و از منابع رایج، اطلاعات مورد نیاز خود را کسب کند و از طرفی نیز آزادی مطبوعات، خبرگزاری و رادیو تلویزیون را تضمین کرده است. در این ماده قانونی سانسور و سبیل ارتباط جمعی منع شده است. هیچ سانسوری امکان تحقق ندارد از این جهت دولت آلمان حق بررسی گزارش‌ها و اخبار و سبیل ارتباط جمعی را ندارد. بنابراین با توجه به جوانب امر به نظر می‌رسد دویچه‌وله تنها در راه اهداف سیاست خارجی دولت آلمان گام برمی‌دارد. طبق آمار مکاتبه بیش از ۵۴۰ هزار نفر در سال با این رسانه گویای نفوذ این رسانه در میان ملل مختلف جهان است.

محمدجواد زمانیان*

۱- روزنامه فرانکفورتر آلگماینه مورخ ۲۰۰۰/۹/۲

۲- ماده پنج قانون اساسی جمهوری فدرال آلمان